

Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ судової практики Великої Палати Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР
протягом 2025 року

Зміст

1. Спори, що виникають із земельних правовідносин	4
2. Спори, що виникають із трудових правовідносин	7
3. Спори, пов'язані із захистом права власності	8
4. Спори, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності	10
5. Спори, що виникають з договірних правовідносин	10
6. Спори, що виникають із податкових правовідносин	12
7. Спори, що виникають з корпоративних правовідносин	12
8. Спори, що виникають у сфері публічних закупівель	13
9. Спори, пов'язані з відшкодуванням шкоди.....	13
10. Спори, пов'язані з нарахуванням суддівської винагороди	14
11. Спори щодо захисту соціальних прав. Зразкова справа	15
12. Спори, що виникають на стадії виконавчого провадження.....	15
13. Процесуальні питання	18
14. Юрисдикційні питання	19

Перелік уживаних скорочень

ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КЦС ВС	– Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду
КСУ	– Конституційний Суд України
ЗСУ	– Збройні сили України
ТЦК та СП	– Територіальний центр комплектування та соціальної підтримки
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс України
ЦК України	– Цивільний кодекс України
ЦПК України	– Цивільний процесуальний кодекс України
КЗпП України	– Кодекс законів про працю України
ЗК України	– Земельний кодекс України
НАН України	– Національна академія наук України
НААН України	– Національна академія аграрних наук України
ТОВ	– Товариство з обмеженою відповідальністю
ДП	– Державне підприємство
АТ	– Акціонерне товариство
ФДМУ	– Фонд державного майна України

1. Спори, що виникають із земельних правовідносин

1.1. Належним відповідачем у справі за позовом про визнання укладеним договором купівлі-продажу земельної ділянки комунальної власності є саме орган місцевого самоврядування, а не його виконавчий орган.

Постанова ВП ВС від 18 грудня 2024 року у справі № 907/825/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124662906>

1.2. ВП ВС конкретизувала власний правовий висновок щодо наявності у прокурора повноважень на звернення до суду з позовом в інтересах НАН України та галузевих академій наук, визначивши, що прокурор має повноваження на представництво інтересів держави в особі НАН України та галузевих академій наук щодо об'єктів права державної власності, що належать до сфери їх управління, за винятком, зокрема спорів щодо земель державної власності, які передані їм у постійне користування.

Представництво прокурором інтересів держави в суді у таких правовідносинах є можливим лише за умови доведення бездіяльності Кабінету Міністрів України, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження щодо розпорядника земель державної власності

Постанова ВП ВС від 10 грудня 2025 року у справі № 344/12305/18:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746753>

1.3. У разі, якщо на земельну ділянку, що перебуває в постійному користуванні АТ «Укрзалізниця», частково накладається земельна ділянка, надана у власність фізичної особи, належним способом захисту права АТ «Укрзалізниця» є витребування земельної ділянки та тільки тієї частини, що накладається на смугу відведення залізниці.

Постанова ВП ВС від 22 січня 2025 року у справі № 446/478/19:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125736760>

1.4. Обласні державні (військові) адміністрації, діючи від імені держави як власника лісової ділянки, мають право вимагати розірвання договору довгострокового тимчасового користування лісами в судовому порядку в разі порушення умов договору тимчасовим користувачем, зокрема, при здійсненні будівництва без погодження з постійним лісокористувачем.

При цьому вимога про розірвання такого договору є належним та ефективним способом захисту і не потребує пред'явлення вимоги про знесення самочинного будівництва, якщо договором врегульовано повернення земельної ділянки та приведення її в придатний для використання стан.

Постанова ВП ВС від 07 травня 2025 року у справі № 902/111/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127680294>

1.5. Належним способом захисту порушених прав власника щодо земельної ділянки, яка передана на підставі договору оренди, строк якого після його попередньої пролонгації на момент звернення з позовом до суду закінчився, є звернення до суду з вимогою про зобов'язання орендаря повернути земельну ділянку.

Наявність зобов'язальних (договірних) правовідносин щодо спірної земельної ділянки унеможливорює її повернення із застосуванням положень статті 391 ЦК України (шляхом пред'явлення негаторного позову до суду).

Постанова ВП ВС від 16 липня 2025 року у справі № 910/2389/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129278127>

1.6. ВП ВС конкретизувала власний правовий висновок та відступила від висновків КГС ВС щодо ефективних способів захисту у разі об'єднання земельних ділянок, визначивши, що ефективними способами захисту порушених прав законного власника земельної ділянки, яка була об'єднана з іншими земельними ділянками, внаслідок чого була сформована нова земельна ділянка, яка включає як земельні ділянки, що належать позивачу, так і земельні ділянки, що належать відповідачу, є вимоги позову про припинення речових прав на новоутворену (об'єднану) земельну ділянку, скасування її державної реєстрації та витребування спірних земельних ділянок у координатах, межах та конфігурації, що були передані попереднім власникам.

Припинення права власності відповідача на новоутворену (об'єднану) земельну ділянку, скасування її державної реєстрації та прав на неї не позбавляє відповідача можливості зареєструвати нову земельну ділянку, щодо якої немає спору, тобто ділянку за винятком спірних ділянок.

Постанова ВП ВС від 03 вересня 2025 року у справі № 911/906/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131648971>

1.7. Додаткова угода до договору оренди землі, підписана сторонами до 01 січня 2013 року (до внесення законодавчих змін щодо скасування необхідності реєстрації самого договору оренди), набирає чинності для сторін договору не раніше здійснення її державної реєстрації, якщо сторони в тексті додаткової угоди не пов'язуватимуть момент набрання її чинності з подією, яка настане пізніше.

Постанова ВП ВС від 05 лютого 2025 року у справі № 925/457/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125162571>

1.8. Умови договору оренди землі, укладеного після 01 січня 2013 року (після законодавчих змін щодо скасування необхідності реєстрації самого договору оренди), за загальним правилом, змінюються для сторін договору з моменту підписання додаткової угоди, а не її державної реєстрації.

Водночас державній реєстрації на підставі вказаного вище правочину підлягає речове право оренди земельної ділянки (відповідні відомості про нього), а не умови договору оренди землі, зокрема, розмір орендної плати.

Також Велика Палата ВС звернула увагу, що висновки КАС ВС щодо необхідності державної реєстрації додаткової угоди до договору оренди землі, зроблені *per incuriam* (з лат. «через недогляд», внаслідок застосування статей 18 та 20 Закону України «Про оренду землі» про обов'язковість державної реєстрації договорів оренди землі, які з 01.01.2013 року були виключені) і за наявності висновку Великої Палати ВС щодо застосування норм права у подібних правовідносинах не підлягають врахування в наступних справах і не потребують відступу.

Постанова ВП ВС від 15 жовтня 2025 року у справі № 907/882/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131130798>

1.9. ВП ВС конкретизувала висновки КГС ВС та КЦС ВС щодо правового режиму земельних ділянок, розташованих у межах прикордонної смуги, визначивши, що земельні ділянки в межах прикордонної смуги шириною 30–50 метрів уздовж державного кордону України (а вздовж лінії державного кордону України з Російською Федерацією і Республікою Білорусь – шириною до 2 кілометрів), які використовуються для забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України, зокрема для облаштування та утримання інженерно-технічних споруд, належать до земель оборони, щодо яких встановлений особливий режим їх використання та які можуть перебувати лише в державній власності, а отже не підлягають передачі до комунальної чи приватної власності.

Постанова ВП ВС від 02 липня 2025 року у справі № 902/122/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128845054>

2. Спори, що виникають із трудових правовідносин

2.1. ВП ВС відступила від висновку КАС ВС щодо неможливості зменшення розміру відшкодування за затримку розрахунку при звільненні на підставі статті 117 КЗпП України після 19 липня 2022 року (набрання чинності Законом України від 1 липня 2022 року № 2352-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин»), визначивши, що суд може зменшити розмір відшкодування середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні після 19 липня 2022 року, керуючись принципами розумності, справедливості та пропорційності.

Розмір відшкодування суди можуть зменшити незалежно від ступеня задоволення позовних вимог про стягнення належних звільненому працівникові сум. Однак загальний період нарахування компенсації не може перевищувати шести місяців.

Постанова ВП ВС від 08 жовтня 2025 року у справі № 489/6074/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131035280>

2.2. До правовідносин, які виникли до набрання чинності Законом України від 01 липня 2022 року №2352-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», проте не припинилися або припинилися після набрання ним чинності (триваючі правовідносини), з 19 липня 2022 року потрібно застосовувати положення статті 117 КЗпП України в новій редакції та обмежувати нарахування середнього заробітку за час затримки розрахунку шістьма місяцями.

Постанова ВП ВС від 12 листопада 2025 року у справі № 306/2708/23: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131941693>

3. Спори, пов'язані із захистом права власності

3.1. ВП ВС конкретизувала власний правовий висновок щодо наслідків виділу частки зі спільного майна, визначивши, що поділ спільного майна (стаття 367 ЦК України) відрізняється від виділу частки співвласника або припинення його права на частку в спільному майні (стаття 364 ЦК України) тим, що в разі поділу майна кожному співвласнику виділяється майно в натурі і право спільної власності припиняється. Натомість у разі виділу частки зі спільного майна право спільної часткової власності припиняється лише для того учасника, якому ця частка виділяється в натурі, а для інших співвласників режим спільної часткової власності на решту майна зберігається.

Постанова ВП ВС від 23 квітня 2025 року у справі № 357/3145/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127425384>

3.2. Майно, що належить політичній партії, повинно використовуватися з метою реалізації статутних завдань, таке майно може передаватися на благодійні цілі лише у разі припинення діяльності політичної партії шляхом реорганізації чи саморозпуску.

Договір дарування майна політичної партії, укладений після відкриття провадження у справі про заборону її діяльності, яка завдає шкоди державній безпеці, на користь пов'язаної з партією благодійної організації, порушує публічний порядок та є нікчемним на підставі приписів частини першої, другої статті 228 ЦК України.

Постанова ВП ВС від 16 квітня 2025 року у справі № 924/971/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127680295>

3.3. ВП ВС відступила від висновків КГС ВС щодо визначення належного складу відповідачів у спрах про скасування наказу Мін'юсту, яким скасовано рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав та їх обтяжень, визначивши, що в таких спрах належним відповідачем є особа, право на майно якої оспорується та щодо якої здійснено аналогічний запис у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, а не лише Мін'юст.

ВП ВС відступила від висновків КГС ВС щодо ефективного способу захисту в разі скасування Мін'юстом рішення державного реєстратора про державну реєстрацію речових прав та їх обтяжень, визначивши, що вимога про скасування наказу Мін'юсту не має щоразу розцінюватися судами як неналежний спосіб захисту, таку вимогу можна інтерпретувати як спрямовану на введення позивача у володіння шляхом державної реєстрації відповідного речового права на підставі судового рішення. Судове рішення про задоволення вказаних позовних вимог є підставою для державної реєстрації відповідного речового права за позивачем тільки за умови, що на час вчинення реєстраційної дії право власності зареєстроване за відповідачем, а не за іншою особою.

Постанова ВП ВС від 03 вересня 2025 року у справі № 910/2546/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130409883>

3.4. При припиненні за вимогою одного зі співвласників його права на частку у спільному майні, яке є житлом, суд зобов'язаний оцінювати реальну платоспроможність іншого співвласника сплатити компенсацію без втрати єдиного житла.

Присудження на користь одного співвласника компенсації вартості його частки у спільному майні, яким є житло, не може відбуватися, якщо виконання такого рішення іншими співвласниками призведе до звернення стягнення на це житло, яке є єдиним для них.

Вирішуючи спори у справах про припинення права на частку в об'єктах нерухомості, особливо у тих, які є єдиним житлом, мають враховуватися особливості такого об'єкта, оцінюватися баланс інтересів сторін спору з урахуванням платоспроможності особи, на яку покладається обов'язок сплатити компенсацію за частку іншого співвласника, та критерії втручання у право особи на житло відповідно до приписів статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Постанова ВП ВС від 10 грудня 2025 року у справі № 466/2128/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746737>

4. Спори, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності

4.1. ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо початку перебігу строку безперервного невикористання торговельної марки як підстави для дострокового припинення дії свідоцтва на таку торговельну марку, визначивши, що дія свідоцтва про реєстрацію торговельної марки може бути достроково припинена, якщо протягом безперервного п'ятирічного періоду торговельна марка не використовувалася в Україні стосовно товарів чи послуг, щодо яких вона зареєстрована, і немає поважних причин її невикористання. Обчислення зазначеного п'ятирічного періоду не залежить від зміни власника (уповноваженого користувача) торговельної марки.

Постанова ВП ВС від 05 березня 2025 року у справі № 910/8781/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126153470>

5. Спори, що виникають з договірних правовідносин

5.1. ВП ВС відступила від правових висновків ВСУ і КГС ВС щодо застосування статей 1281, 1282 ЦК України до правовідносин кредитора та спадкоємців

майнового поручителя, який не є боржником за основним зобов'язанням, визначивши, що строк пред'явлення кредитором вимоги до спадкоємців, а також порядок виконання ними зобов'язання, передбачений у статтях 1281, 1282 ЦК України, не поширюються на правовідносини, які виникають у зв'язку з переходом у порядку спадкування майна, яке майновий поручитель передав в іпотеку задля забезпечення виконання зобов'язань третьою особою (відмінною від особи іпотекодавця).

Такі відносини регулюються нормами Закону України «Про іпотеку», і тому іпотека є дійсною для спадкоємця іпотекодавця, який набуває статусу іпотекодавця та має всі його права і обов'язки за іпотечним договором.

Постанова ВП ВС від 25 червня 2025 року у справі № 761/382/21:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128876523>

5.2. ВП ВС конкретизувала власний правовий висновок щодо можливості зменшення судом розміру процентів річних, передбачених статтею 625 ЦК України, визначивши, що три проценти річних, передбачені цією статтею (якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом), – це законодавчо встановлений та мінімальний розмір процентів річних, на які може розраховувати кредитор у разі неналежного виконання зобов'язання боржником, який не підлягає зменшенню судом.

Позовні вимоги про стягнення інфляційних втрат і трьох відсотків річних можуть бути заявлені без обмеження останніми трьома роками, що передували подачі позову, якщо позовна давність за такими вимогами не спливла станом на 02 квітня 2020 року, оскільки такий строк звернення до суду спочатку було продовжено (до 30 червня 2023 року – на строк дії карантину, а надалі до 29 січня 2024 року – на строк дії воєнного стану), а з 30 січня 2024 року перебіг строку звернення до суду зупинився на строк дії воєнного стану.

Постанова ВП ВС від 02 липня 2025 року у справі № 903/602/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128845028>

6. Спори, що виникають із податкових правовідносин

6.1. ВП ВС відступила від власного правового висновку щодо строків звернення до суду з позовом про оскарження податкового повідомлення-рішення, вказавши, що норма пункту 56.18 статті 56 ПК України не встановлює строку звернення до суду з позовом про оскарження податкового повідомлення-рішення та не є відсилною до норми, яка їх встановлює, а отже не є тим «іншим законом», яким встановлені спеціальні строки звернення до суду. Строк давності 1095 днів, встановлений статтею 102 ПК України, є не процесуальним строком звернення до суду, а строком давності, у межах якого за платником податків зберігається право оскарження. При зверненні до суду з позовом про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень після процедури адміністративного оскарження застосовується місячний строк, встановлений пунктом 56.19 статті 56 ПК України як спеціальною нормою, а не тримісячний строк, передбачений частиною четвертою статті 122 КАС України.

Постанова ВП ВС від 16 липня 2025 року у справі № 500/2276/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128993275>

7. Спори, що виникають з корпоративних правовідносин

7.1. ВП ВС відступила від власного правового висновку щодо правової природи рішень загальних зборів учасників (акціонерів, членів) та інших органів юридичної особи, визначивши, що такі рішення не є правочинами в розумінні ст. 202 ЦК України, і до них не можуть застосовуватися положення статей 203 та 215 цього Кодексу, які визначають підстави недійсності правочину. Рішення загальних зборів учасників товариства мають розглядатися як акти ненормативного характеру (індивідуальні акти).

У разі відчуження майна товариства за рішенням загальних зборів його учасників оскарженим та визнаним недійсним може бути кінцевий результат дій з передачі майна – правочин, оформлений актом приймання-передачі нерухомого майна.

Постанова ВП ВС від 18 грудня 2024 року у справі № 916/379/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124809039>

8. Спори, що виникають у сфері публічних закупівель

8.1. Загальне збільшення ціни за товар при послідовних змінах до договору про закупівлю (у разі коливання ціни товару на ринку) не може перевищувати 10 % від ціни товару, визначеної в договорі, зокрема й у випадку закупівлі бензину і дизельного пального, природного газу та електричної енергії.

Виняток з обмежень, викладений в останньому реченні пункту 2 частини п'ятої статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі», стосується лише строків зміни ціни за одиницю товару у випадках зміни умов договору про закупівлю бензину й дизельного пального, природного газу та електричної енергії (дотримання умови про зміну лише раз на 90 днів у цьому випадку не діє) і не визначає верхньої межі збільшення (зміни) ціни за одиницю товару.

Постанова ВП ВС від 21 листопада 2025 року у справі № 920/19/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556416>

9. Спори, пов'язані з відшкодуванням шкоди

9.1. ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо відшкодування шкоди, завданої складенням патрульним поліцейським протоколу про адміністративне правопорушення у разі подальшого закриття справи у зв'язку з відсутністю складу правопорушення, визначивши, що дії патрульного поліцейського щодо складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі подальшого закриття справи у зв'язку з відсутністю складу адміністративного правопорушення можуть бути підставою для відшкодування шкоди державою лише в тому випадку, якщо закриття справи відбулося через очевидну невідповідність протоколу вимогам закону або внаслідок інших протиправних дій працівників патрульної поліції під час оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення чи дій, які мають ознаки свавільності.

Постанова ВП ВС від 22 січня 2025 року у справі № 335/6977/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125162574>

10. Спори, пов'язані з нарахуванням суддівської винагороди

10.1. У разі проходження суддею військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, а також в інших випадках, передбачених частиною другою статті 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», за ним зберігається місце роботи і посада на строк до закінчення особливого періоду або до дня фактичного звільнення. У цей період на суддю поширюється статус військовослужбовця, визначений нормативно-правовими актами, зокрема гарантії правового і соціального захисту військовослужбовців, а суддівська винагорода судді не виплачується.

Постанова ВП ВС від 13 березня 2025 року у справі № 320/10955/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126486069>

10.2. ВП ВС відступила від правового висновку КАС ВС щодо застосування розрахункової величини для визначення посадового окладу суддів починаючи із 2021 року, зазначивши, що починаючи з 2021 року у законах про Державний бюджет України на відповідний рік встановлювався на 1 січня відповідного календарного року грошовий розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді.

Постанова ВП ВС від 24 квітня 2025 року у справі № 240/9028/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127425389>

10.3. Саме з 27 грудня 2023 року (дня набрання чинності Законом України № 3481-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020 щодо забезпечення безперервності здійснення правосуддя найвищим судом у системі судоустрою України») законодавчо врегульовано механізм переведення суддів Верховного Суду України до штату Верховного Суду, а разом із цим і питання встановлення дати, з якої в судді, обраного до ВСУ безстроково, виникає право на отримання суддівської винагороди, визначеної положеннями Закону України «Про судоустрій і статус суддів» для судді ВС, – дати зарахування його до штату ВС відповідно до наказу Голови ВС.

Постанова ВП ВС від 10 липня 2025 року у справі № 826/15959/18:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128876526>

11. Спори щодо захисту соціальних прав. Зразкова справа

11.1. Щорічна разова грошова виплата особам з інвалідністю внаслідок війни має допоміжний та стимулюючий характер і не є основним джерелом для існування громадян.

Оскільки ця виплата встановлена законом і конкретно не визначена в Конституції України як складова права на соціальний захист, в умовах воєнного стану Верховна Рада України має право змінювати порядок та розмір такої виплати шляхом зменшення, а також делегувати повноваження щодо визначення її розміру Кабінету Міністрів України в межах бюджетних призначень.

Постанова ВП ВС від 14 травня 2025 року у справі № 440/14216/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127680293>

12. Спори, що виникають на стадії виконавчого провадження

12.1. ВП ВС відступила від правового висновку КАС ВС щодо можливості зняття арешту з майна боржника у випадку повернення виконавчого документа стягувачу, визначивши, що законодавством не передбачено обов'язку державного (приватного) виконавця зняти арешт, накладений на майно боржника, у разі повернення виконавчого документа стягувачу, оскільки таке повернення не свідчить про закінчення виконавчого провадження й у такому випадку стягувач має право повторно звернутися із заявою про примусове виконання рішення суду, яке не виконано, протягом установлених законом строків.

Постанова ВП ВС від 14 травня 2025 року у справі № 2/1522/11652/11:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127605064>

12.2. ВП ВС відступила від висновків КГС ВС та ВСУ щодо неможливості відступлення права вимоги стягувача за рішенням суду шляхом укладення

цивільно-правової угоди, визначивши, що договір відступлення права вимоги може бути укладений кредитором після ухвалення судового рішення про стягнення заборгованості, що є підставою для заміни стягувача у виконавчому листі / провадженні.

Ухвалення судового рішення щодо стягнення заборгованості за договором не свідчить про заміну зобов'язання за договором новим зобов'язанням за рішенням суду, а вказує лише на охоронний характер таких правовідносин, у яких права та інтереси сторони захищені судовим рішенням, що є обов'язковим до виконання на всій території України. Водночас таке судове рішення не змінює обсяг прав та обов'язків сторін зобов'язання, а лише підтверджує їх наявність та надає можливість примусового виконання такого зобов'язання.

Постанова ВП ВС від 10 вересня 2025 року у справі № 369/13444/20:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130456948>

12.3. ВП ВС відступила від власного правового висновку щодо наслідків виявлення спору про право під час розгляду подання виконавця про визначення частки боржника в спільному майні, зазначивши: якщо такий спір наявний, суд відмовляє в задоволенні подання виконавця, а виконавець (або особа, права якої порушено) вправі звернутися до суду в порядку позовного провадження.

ВП ВС уточнила власний правовий висновок щодо права виконавця звертатися до суду в інтересах боржника, визначивши, що виконавець може звертатися до суду з позовом про оспорення фраздаторних правочинів боржника та визначення його частки в спільному майні лише в інтересах стягувача. Якщо ж позов пред'явлено в інтересах боржника, то позовна заява підлягає поверненню заявникові без відкриття провадження у справі, а якщо це встановлено після відкриття провадження у справі, то такий позов підлягає залишенню без розгляду.

ВП ВС відступила від правового висновку ОП КАС ВС щодо неможливості касаційного перегляду ухвали суду першої інстанції, скасованої постановою апеляційного суду, з направленням справи для продовження розгляду, та зазначила, що ухвала суду першої інстанції, яка перешкоджає подальшому

провадженню у справі (зокрема, про повернення заяви позивачеві), після її перегляду в апеляційному порядку є предметом касаційного оскарження незалежно від результату її перегляду судом апеляційної інстанції.

Постанова ВП ВС від 10 вересня 2025 року у справі № 367/252/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130552487>

12.4. ВП ВС відступила від висновку КГС ВС щодо зобов'язання проведення державним виконавцем перевірки виконання боржником судових рішень під час прийняття постанови про арешт коштів боржника, визначивши, що проведення виконавцем під час здійснення виконавчого провадження перевірки виконання боржниками рішень, що підлягають виконанню, не має імперативного характеру, а є дискреційним повноваженням виконавця, і, відповідно, не є обов'язковою процесуальною дією в кожному випадку.

Прийняття постанови про арешт майна (коштів) не пов'язано з проведенням перевірки виконавцем стану виконання боржником рішення, яке підлягає примусовому виконанню.

Постанова ВП ВС від 18 грудня 2025 року у справі № 580/3888/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746774>

12.5. До особи, яка була залучена до участі у справі як третя особа без самостійних вимог, і не повідомила суду про набуття під час судового розгляду права власності на предмет іпотеки, переходять права і обов'язки іпотекодержателя, що є підставою для заміни боржника у виконавчому провадженні.

За статтею 23 Закону України «Про іпотеку» разом з обтяженим іпотекою майном до підприємства перейшли права і обов'язки іпотекодержателя, тобто відбулася заміна у матеріальних правовідносинах, що є підставою для заміни боржника в процесуальних відносинах.

Постанова ВП ВС від 03 грудня 2025 року у справі № 902/388/18:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391401>

13. Процесуальні питання

13.1. ВП ВС відступила від правових висновків КГС ВС щодо неможливості суду зупинити провадження у справі на стадії розгляду справи по суті апеляційним судом, визначивши, що обмеження переліку підстав, з яких суд має право або зобов'язаний зупинити провадження у справі на стадії розгляду справи по суті (частина третя стаття 195 ГПК України, частина третя стаття 210 ЦПК України та частина третя статті 193 КАС України), підлягають застосуванню лише в разі розгляду справи в порядку загального позовного провадження судом першої інстанції та не поширюються на апеляційне і касаційне провадження.

Постанова ВП ВС від 05 березня 2025 року у справі № 910/13175/23: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126486058>

13.2. Суд апеляційної інстанції не має повноважень для закриття апеляційного провадження як помилково відкритого за наявності ухвал про поновлення строку на апеляційне оскарження та відкриття апеляційного провадження.

У випадку, коли після відкриття апеляційного провадження та поновлення строку на апеляційне оскарження судового рішення суд установить, що процесуальний строк був поновлений на підставі наданих заявником недостовірних (неправдивих) відомостей (зокрема про дату отримання копії оскаржуваного рішення), суд апеляційної інстанції може визнати це зловживанням процесуальними правами на підставі частини другої статті 44 ЦПК України.

Постанова ВП ВС від 10 вересня 2025 року у справі № 601/485/23: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130793820>

13.3. ВП ВС відступила від висновків КАС ВС, КГС ВС та КЦС ВС щодо зупинення провадження у справі в разі перебування сторони у складі ЗСУ, вказавши, що з моменту введення в Україні воєнного стану і до моменту його скасування чи припинення ЗСУ та інші утворені відповідно до закону військові формування потрібно вважати такими, що «переведені на воєнний стан»; належними доказами для зупинення провадження у справі є докази (військовий квиток,

накази командира військової частини тощо), що містять інформацію про те, що військовослужбовець (сторона або третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору) перебуває на військовій службі.

Якщо військовослужбовець висловлює власну волю проти зупинення провадження у справі та прагнення продовжувати розгляд справи (особисто або через представника), суд має врахувати його волевиявлення і продовжити здійснювати судочинство у відповідному провадженні.

Постанова ВП ВС від 12 листопада 2025 року у справі № 754/947/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131941691>

13.4. ВП ВС відступила від висновків КГС ВС щодо можливості оскарження ухвал про внесення виправлень чи відмову у їх внесенні, вказавши, що ухвала про виправлення описки в ухвалі суду підлягає оскарженню в разі, якщо відповідна ухвала, до якої вноситься виправлення, з урахуванням внесених змін (виправлень), належить до ухвал, які підлягають оскарженню окремо від рішення суду (частина перша статті 255 ГПК України, частина друга статті 353 ЦПК України).

Ухвала суду першої інстанції про виправлення описки у власній ухвалі, якою призначено час та дату підготовчого провадження, не підлягає оскарженню в апеляційному порядку окремо від рішення суду.

Постанова ВП ВС від 19 листопада 2025 року у справі №916/992/25: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391394>

14. Юрисдикційні питання

14.1. Справи за позовами контролюючого органу про визнання недійсними правочинів, укладених підприємствами, які не здійснювали господарської діяльності, що встановлено вироком суду, та застосування визначених законом наслідків їх недійсності підлягають розгляду адміністративними судами за правилами КАС України.

Постанова ВП ВС від 08 травня 2025 року у справі № 420/12471/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127423333>

14.2. Спір щодо визнання недійсними укладених державним підприємством у процедурі приватизації угод про розірвання договорів оренди земельних ділянок з фізичними особами, і договорів оренди цих земельних ділянок, укладених фізичними особами з іншими суб'єктами господарювання, мають господарський характер і підлягають розгляду у порядку господарського судочинства.

Постанова ВП ВС від 26 листопада 2025 року у справі № 613/735/21:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556417>

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР протягом 2025 року / упоряд. Відділ аналітичної та правової роботи департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС, д-р юрид. наук, професор, член-кореспондент НАПрН України В. Ю. Уркевич. Київ, 2026. – 20 с.

¹ Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень Великої Палати. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 supreme.court.gov.ua

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua